

ситуации, выполнение которых будет способствовать повышению доступности жилья для населения. В дальнейших наших научных работах планируется разработка модели механизма, способствующего повышению доступности жилья и активизации инвестиционной деятельности в жилищном строительстве.

1. Закон України про стимулювання розвитку регіонів № 3235-IV від 20 грудня 2005 р. // Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 51. – С.2662, ст.548.
2. Гуляева Н.М. Стратегічне моделювання інвестиційної діяльності підприємства // “Фінанси України”. – 1998. – №8. – С.55-61.
3. Конашук В.Л. Організаційно-економічний механізм формування цінової політики будівельних підприємств: Автореф. ... канд. екон. наук. – Харків, 2004. – 19 с.
4. Король С.П., Семченкова А.В. Новые методы оценки регионального строительного комплекса // Архитектура и строительство России. – 2007. – № 10. – С.20-24.
5. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. – К.: Лібра, 1998. – 392 с.
6. Покропивний С.Ф. Эффективность инновационно-инвестиционной деятельности / С.Ф. Покропивний, А.П. Новак. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
7. Фридман Д. Анализ и оценка приносящей доход недвижимости / Д. Фридман, Н. Ордуж. – М.: Дело Лтд, 1995. – 480 с.
8. Ценообразование в строительстве: Сборник официальных документов и разъяснений / Госстрой Украины. Вып.11-12. – К.: НПФ «ИНПРОЕКТ». 2000 г.; Вып.1-12. НПФ «ИНПРОЕКТ». – К., 2001-2003. Вып.1-5 НПФ «ИНПРОЕКТ». – К., 2004 .
9. Якимец С. Новая квартира: сколько копить, чтобы купить? // Недвижимость в движении. – Днепропетровск, 2010. – №15 (314). – С.4-5.
10. Яковлев В. Активизация строительства жилья в регионах – гарантия выполнения нацпроекта // Жилищное и коммунальное хозяйство. – 2007. – № 9. – С.2-3.

Получено 10.12.2010

УДК 330: 69.003

Л.О.КИЗИЛОВА, Г.І.КИЗИЛОВ, кандидати екон. наук, О.В.ПРОСКУРНИНА
Харківська національна академія міського господарства

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Аналізуються наслідки довготривалої політики податкового стимулювання в Україні, які проявляються в показниках економічного стану підприємств міського господарства. Досліджуються напрямки її переорієнтації на шляху податкових реформ згідно з вимогами Податкового Кодексу України.

Анализируются последствия долговременной политики налогового стимулирования в Украине, которые проявляются в показателях экономического состояния предприятий городского хозяйства. Исследуются направления ее переориентации на пути налоговых реформ согласно требований Налогового Кодекса Украины.

In the article consequences of a long-term policy of tax stimulation in Ukraine which are analysed shown in indicators of an economic condition of the municipal economy enterprises. Directions its reorientation to ways of tax reforms of a consonant of requirements of the Tax Code of Ukraine are investigated.

Ключові слова: принципи оподаткування, податкові пільги, показники економічного стану підприємств міського господарства, інноваційно-інвестиційна політика.

Сучасна податкова політика ніяким чином не сприяє розвитку комунальних підприємств, покликаних забезпечити нормальні умови життєдіяльності населення міст, які під дією довготривалих об'єктивних обставин опинились у вкрай важкому економічному стані. Фіскальна орієнтація податкової системи України призвела до хибного розподілу доходів і накопичення проблем в переозброєнні виробництва комунальних послуг. Це при тому, що в недавньому "докодексовому" періоді принципи оподаткування в Україні мали виробничо-бізнесову спрямованість. Наприклад, перший з них – стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності передбачав введення пільг щодо оподаткування прибутку (доходу), спрямованого на розвиток виробництва.

Надаючи податкові пільги, держава вкладає "потенційно державні" кошти в діяльність підприємств. Привабливість такого вкладення, передусім, визначається результатами використання цих коштів.

Проте, як зазначають ряд провідних вчених і фахівців, діюча політика надання пільг на практиці себе не виправдала [1-4]. У ряді випадків підприємства не вкладали заощаджені на пільговому оподаткуванні кошти в технологічне оновлення виробництва, а спрямовували їх переважно на фінансування поточної діяльності та інші потреби. Цільового призначення податкових пільг та цільового використання коштів, отриманих внаслідок користування ними, не було забезпечено, зокрема, через недосконалість національного податкового законодавства та слабкість системи податкового адміністрування [4].

Аналіз фінансового стану комунальних підприємств висвітлив проблеми, характерні для більшості вітчизняних суб'єктів господарювання: недостатність фінансового забезпечення, понаднормативний знос основних засобів, значні обсяги заборгованостей за спожиті комунальні послуги, збиткова діяльність та ряд інших факторів, що не залежать від діяльності підприємств, але впливають на рівень її фінансового забезпечення (відсутність пільгових умов оподаткування та кредитів, недієвість державних програм їх реформування, недосконалість тарифної політики тощо).

За останні роки багато проблем ще більше загострилися. По-перше, продовжується моральне і фізичне старіння виробничої бази. Це видно на прикладі двох комунальних підприємств м. Харкова (табл.1). Наприклад, на КП КГ "Харківкомуночиствод" у 2005 р. він становив 65,7%, а у 2009 р. зріс до 73,3%, на КП "Міськелектротранс" спостерігається аналогічна ситуація: знос з 54,5% у 2007р. зріс до

65,8% у 2009 р.

Таблиця 1 – Стан основних засобів на підприємствах міського господарства м.Харкова
(тис. грн.)

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
КП КГ "Харківкомуночиствод"					
Первісна вартість основних засобів	301841,8	309327,2	315198,8	380198	386268
Залишкова вартість	103561,2	101122,6	97027,1	104607	103286
Знос	198280,4	208204,6	218171,7	275591	282982
Рівень зносу	65,7%	67,3%	69,2%	72,5%	73,3%
КП "Міськелектротранс"					
Первісна вартість основних засобів	відсутня інформація	відсутня інформація	171011,6	170606	171228
Залишкова вартість	"	"	76425,2	64525	58558
Знос	"	"	93586,4	106081	112670
Рівень зносу	"	"	54,5%	62,3%	65,8%

Підприємства змушені витратити великі кошти на проведення поточного та капітального ремонтів, оскільки високий знос призводить до аварійності виробничих мереж. В структурі фактичних витрат у діючому тарифі найбільшу питому вагу займають витрати на оплату праці, електроенергію і на поточний ремонт основних засобів. Наприклад, у 2007 р. витрати на ремонт становили 31% у собівартості послуг.

Основною проблемою підприємств комунальної сфери є те, що тарифи на послуги не відшкодовують витрат на їхнє виробництво. З кожним роком зростає рівень фактичних витрат на ремонт основних фондів. На КП КГ "Харківкомуночиствод" у 2009 р. рівень витрат на ремонт основних фондів становив більше 22% до їх балансової вартості (табл.2). Високі витрати на ремонти стали одним із вирішальних чинників підвищення тарифів на послуги.

Таблиця 2 – Рівень витрат на ремонт

тис. грн.

№ п/п	Показники	2007 р.	2008 р.	2009 р.
1	Витрати на поліпшення, у т.ч.:			
1.1	витрати на поточний ремонт	22'970,9	26'676,3	45'934,1
2	Балансова вартість основних засобів на початок року	10'561,5	11'882,6	23'427,2
3	Відсоток витрат на поліпшення до балансової вартості основних засобів	101'122,6	97'027	104'607
		22,72%	27,49%	43,91%

На думку фахівців-практиків усіх комунальних підприємств, до

негативних наслідків призводив також незначний відсоток витрат на поліпшення основних фондів (лише 10% на рік від їх балансової вартості на початок року), що був установлений Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств".

Дані табл.2 свідчать, що фактичні витрати на поліпшення перевищували дозволений відсоток їх у складі валових витрат у 2007-2008 рр. більше ніж удвічі, а у 2009 р – більше ніж у чотири рази.

Саме той факт, що підприємство не може включати у валові витрати всю суму витрат на поліпшення основних фондів, призводить до значного перевищення оподатковуваного прибутку над величиною прибутку від звичайної діяльності.

Слід зазначити, що з прийняттям Податкового Кодексу ця проблема ще більше загострилася, оскільки згідно п. 139.1.5 при визначенні оподатковуваного прибутку витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів не враховуються, тобто, не включаються до складу витрат.

За останні п'ять років підприємства комунального господарства здебільшого були збитковими або з незначним чистим прибутком. Так, наприклад, КП КГ "Харківкомуночиствод" одержувало чистий прибуток у 2005-2007 рр. та у 2009р., але величина його була недостатньою для покриття витрат навіть на поліпшення основних засобів. Динаміка прибутку порівняно з 2005р. мала тенденцію до зменшення: якщо у 2005р. величина прибутку до доходу становила 14,5%, то у 2009 р. – 0,03%.

Активи КП КГ «Харківкомуночиствод» на кінець 2009р. збільшились на 62'447,1 тис. грн., тобто, на 25,45% у порівнянні з 2005р., в основному, внаслідок збільшення оборотних активів на 41'424,6 тис. грн.(тобто у 1,5 рази).

Проте найбільшу частку оборотних активів складає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, яка у 2005р. становила 23,3% та зросла до 25,45%. Абсолютне значення дебіторської заборгованості збільшилося з 57'180,2 тис. грн. у 2005 р. до 78'335 тис. грн. у 2009 р., тобто на 36,99% у порівнянні з 2005 р. Таким чином, підприємство збільшило свої активи за 2006-2009 рр. переважно за рахунок зростання дебіторської заборгованості.

Незважаючи на ефективну тенденцію зменшення відносного рівня дебіторської заборгованості до доходу від реалізації, його величина у 2009 р. удвічі перевищувала значення, що вважається безпечним (20 коп. на 1 грн. доходу). Якщо в 2005-2006 рр. рівень дебіторської заборгованості до доходу від реалізації становив 62 коп. на 1 грн. до-

ходу, у 2007 р. – 48,2 коп., у 2008 р. – 57,2 коп., то у 2009 р. він зменшився до 40,6 коп. (табл.3).

Таблиця 3 – Рівень дебіторської заборгованості до доходу від реалізації

№ п/п	Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
1.	Рівень дебіторської заборгованості	0,62	0,63	0,48	0,57	0,41
1.1	у т.ч. за товари, роботи, послуги	0,56	0,57	0,45	0,47	0,29
1.2	за розрахунками:					
1.2.1	з бюджетом	0,01	0,01	0,01	0,10	0,11
1.2.2	за виданими авансами	0,02	0,01	0,01	0,01	0,003
1.2.3	із внутрішніх розрахунків	0,03	0,04	0,02	-	-

Основною причиною такого стану є те, що підприємство здійснює послуги з водовідведення здебільшого таким споживачам, як населення. Питома вага послуг населенню у 2009 р. становила 78,4%, бюджетним установам – 5,9%, іншим підприємствам – 15,7%. Саме неспроможність значної частини населення своєчасно розрахуватися за послуги водовідведення є причиною великої дебіторської заборгованості.

В структурі обов'язкових платежів найбільшу питому вагу займають податки, але вона у 2009 р. у порівнянні з 2005 р. знизилась на 10,06% і становила 65,97%, хоча абсолютне значення податків зросло на 24'276,6 тис. грн. (табл.4). Це пояснюється тим, що за період 2005-2009 рр. розмір внесків до державних цільових фондів збільшився на 17'380,8 тис. грн. та у 2009 р. їх питома вага становила 34,03% у структурі обов'язкових платежів.

Важливе значення для формування податкової системи має її ефективність. Податок не повинен негативно впливати на прийняття економічних рішень або їх негативний вплив повинен бути мінімальним.

Здавна відомо, що реальним джерелом сплати податку на прибуток є реальний прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування. На практиці багато років мала місце ситуація, коли комунальні підприємства зобов'язані були сплачувати податок на прибуток навіть тоді, коли їх фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування відображали збиток.

Наприклад, КП КГ "Харківкомуночиствод" у 2008 р. мало збиток 2320,0 грн., у 2009 р. – 5405,0 грн., а податок на прибуток зобов'язано було сплачувати навіть більший, ніж у минулі два роки за наявності прибутку (табл.5).

Таблиця 4 – Структура обов'язкових платежів

№ п/п	Найменування показника	2005 р.		2006 р.		2007 р.		2008 р.		2009 р.	
		тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %
1	ПДВ	19'041,1	59,84	18'857,0	57,25	23'564,3	55,65	27'273,5	55,04	42'657,0	58,05
2	Податок на прибуток	3'942,8	12,39	1'133,2	3,44	1'220,2	2,88	1'546,5	3,12	3'852,4	5,24
3	Податок на землю	77,5	0,24	124,3	0,38	417,4	0,99	185,8	0,37	58,9	0,08
4	Податок з власників транспортних засобів	114,9	0,36	127,0	0,39	126,6	0,3	121,3	0,24	137,9	0,19
5	Збір за геолого-розвідувальні роботи	0,7	0,002	1,3	0,004	2,0	0,005	1,8	0,004	1,4	0,004
6	Збір за спеціальне використання природних ресурсів	8,8	0,028	7,1	0,02	14,4	0,03	-	-	17,0	0,02
7	Збір за забруднення навколишнього природного середовища	960,3	3,02	2'497,1	7,58	2'595,4	6,13	3'011,5	6,08	1'246,1	1,70
9	Комунальний податок	46,4	0,15	47,0	0,14	52,0	0,12	52,8	0,11	52,6	0,07
10	Разом податків	24'193,0	76,03	22'794,5	69,2	28'167,1	66,52	32'394,6	65,37	48'469,6	65,97
11	Внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	7'627,1	23,97	10'145,5	30,80	14'177,5	33,48	17'161,3	34,63	25'007,9	34,03
12	Разом обов'язкових платежів	31'820,1	100,0	32'940,0	100,0	42'344,6	100,0	49'555,8	100,0	73'477,4	100,0

Таблиця 5 – Оподатковуваний прибуток за даними декларації з податку на прибуток КП КГ "Харківкомуночиствод".

(тис. грн.)

№ п/п	Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
1	Скоригований валовий дохід	97113,4	116851,9	127227,8	152528,4	234722,2
2	Скориговані валові витрати	75709,9	106227,4	116395,2	139849,7	209794,2
3	Сума амортизаційних відрахувань	5632,3	6091,6	5951,9	6492,7	9518,3
4	Оподатковуваний прибуток	15771,2	4532,9	4880,7	6186,0	15409,7
5	Нарахована сума податку на прибуток	3942,8	1133,2	1220,2	1546,5	3852,4

До 2011 р. підприємства України сплачували податок на прибуток із суми прибутку, що розраховувався згідно з нормами податкового обліку. Показники прибутку за даними фінансової звітності і прибутку за даними податкового обліку (бази розрахунку податку на прибуток)

на практиці часто мали різноспрямовану динаміку.

Наприклад, валовий дохід за бухгалтерським обліком визначався за методом "нарахування", а за податковим обліком у 2005-2010 рр. – за правилом "першої події":

- або за датою зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку в оплату товарів (робіт, послуг), що підлягають продажу, в разі продажу товарів (робіт, послуг) за готівку – датою оприбуткування в касі платника податку, а за відсутності такої – датою інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;
- або за датою відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – датою фактичного надання результатів робіт (послуг) платником податку.

До складу валових витрат мали включатися суми будь-яких витрат, сплачених (нарахованих) протягом звітного періоду у зв'язку з підготовкою, організацією, веденням виробництва, продажем продукції (робіт, послуг) і охороною праці, у тому числі витрати з придбання електричної енергії, проте з урахуванням обмежень, установлених п.5.3-5.7 ст.5 діючого на той період Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств".

Поряд з цим, ряд витрат платника податку не дозволялось включати до складу валових: на утримання і експлуатацію приміщень житлового фонду (крім витрат на оплату праці), побутових літальних апаратів, моторних човнів, катерів і яхт, призначених для відпочинку; витрат, пов'язаних зі стоянкою та паркуванням легкових автомобілів, а також 50% витрат на придбання пально-мастильних матеріалів для легкових автомобілів та оперативну оренду легкових автомобілів.

Аналіз показників бази оподаткування податком на прибуток за даними фінансового й податкового обліку за період 2005-2009 рр. засвідчив, що оподатковуваний прибуток (за даними податкового обліку) систематично перевищував фінансовий результат за даними фінансової звітності (табл.6).

Таким чином, у 2005 р. на КП КГ "Харківкомуночиствод" фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування за даними форми №2 "Звіт про фінансові результати" становив 13538,9 тис. грн., а об'єкт оподаткування за даними податкової декларації – 15771,2 тис. грн., тобто розрахунковий показник бази оподаткування за даними податкового обліку перевищував умовну базу оподаткування за даними фінансової звітності на 2232,3 тис. грн., у 2006 р. перевищення становило 2907,2 тис. грн.

Лише у 2007 р. база оподаткування за фінансовою звітністю перевищила базу оподаткування за податковим обліком на 5108,8 тис. грн.

Таблиця 6 – Порівняльна характеристика бази оподаткування прибутку за даними податкового обліку й фінансової звітності (умовної бази) на КП КГ "Харківкомуночиствод"

тис. грн.

Найменування показника	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Скоригований валовий дохід (дані декларацій податкового обліку)	97113,4	116851,9	127227,8	152528,4	234722,2
Валовий дохід (виручка) від усіх видів діяльності за фінансовою звітністю	100045,8	105380,3	136862,5	153122,0	244598,0
Різниця у валових доходах за податковим обліком і за фінансовою звітністю	-2932,4	11471,6	-9634,7	-593,6	-9875,8
Скориговані валові витрати (дані податкового обліку)	75709,9	106227,4	116395,2	139849,7	209794,2
Амортизація (дані податкового обліку)	5632,3	6091,6	5951,9	6492,7	9518,3
Валові витрати за фінансовою звітністю	86506,9	103754,6	126873,0	155442,0	250003,0
Різниця у витратах за податковим обліком (включаючи амортизацію) і за фінансовою звітністю	-5164,7	8564,4	-4525,9	-9099,6	-30690,4
База оподаткування прибутку за податковим обліком	15771,2	4532,9	4880,7	6186,0	15409,6
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування – "умовна база оподаткування прибутку" за фінансовою звітністю	13538,9	1625,7	9989,5	-2320,0	-5405,0
Різниця між базою оподаткування прибутку за податковим обліком і за даними фінансової звітності	2232,3	2907,2	-5108,8	8506,0	20814,6

У 2008-2009 рр. ситуація погіршилася. В цей період за даними фінансової звітності підприємство отримало збитки, а база оподаткування за податковим обліком у 2008 р. становила 6186,0 тис. грн., у 2009 р. – 15409,6 тис. грн. Таким чином, у 2008 р. база оподаткування за даними податкового обліку перевищувала розрахунковий показник умовної бази оподаткування за даними фінансової звітності на 8506,0 тис. грн., а у 2009 р. – на 20814,6 тис. грн.

Отже, за відсутності реального джерела сплати податку на прибуток підприємства міського господарства систематично повинні були його сплачувати до бюджету. Таким чином відволікались величезні кошти з їх поточної діяльності.

Внаслідок діючої у досліджуваний період податкової політики за п'ять років КП КГ "Харківкомуночиствод" іммобілізувало 5406,58 тис.

грн. оборотних коштів на сплату податку на прибуток, які могло б використати на їх поповнення чи оновлення або реконструкцію і модернізацію основних виробничих фондів (табл.7).

Таблиця 7 – Сума іммобілізованих коштів на сплату податку на прибуток на КП КГ "Харківкомуночиствод"

Рік	База оподаткування податком на прибуток		Податок на прибуток		Сума іммобілізованих коштів, тис. грн.
	умовна (прибуток за фінансовою звітністю), тис. грн.	за податковим обліком (оподатковуваний прибуток), тис. грн.	з умовної бази, тис. грн.	з бази за податковим обліком, тис. грн.	
2005	13538,9	15771,20	3384,73	3942,80	-558,08
2006	1625,7	4532,87	406,43	1133,22	-726,79
2007	9989,5	4880,69	2497,38	1220,17	1277,20
2008	-232,0	6186,03	-	1546,51	-1546,51
2009	-5405,0	15409,61	-	3852,40	-3852,40
Разом	-	-	-	-	-5406,58

Така ситуація сприяла нагромадженню проблем фінансового характеру ще більше ускладнила умови для економічного розвитку підприємства. Особливо відчутним це стало в умовах фінансової кризи, коли і кредитна політика в державі є надто дорогою.

Отже, виходячи з вищесказаного, можна окреслити основні сучасні проблеми комунальних підприємств. Зокрема, це:

- висока зношеність основних виробничих фондів;
- великі витрати на поточні ремонти основних засобів;
- недостатність оборотних коштів;
- високий рівень дебіторської заборгованості;
- низька значимість величини прибутку;
- значна іммобілізація поточних коштів на сплату податку на прибуток за відсутності джерел сплати.

Необхідне подальше реформування прямого оподаткування, але така робота має спиратися на науково обґрунтовану, виражену та збалансовану систему відповідних заходів, яка не тільки узгоджується з кращим світовим досвідом, але і враховує сучасні накопичені проблеми комунальних підприємств.

Комунальні підприємства України дуже гостро відчувають сьогодні необхідність реальної державної підтримки економічної діяльності.

Серед цілей запровадження Податкового Кодексу України сформульованих у пояснювальній записці Міністра фінансів України до проекту Податкового Кодексу – активізація інвестиційно-інноваційної діяльності, створення сприятливих фіскальних умов для залучення

прямих іноземних інвестицій, а також забезпечення сталого економічного розвитку, формування людського капіталу на інноваційно-інвестиційній основі за умови збільшення сукупних податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів. Акцентовувалась увага, що механізм стимулювання інвестицій і інновацій полягає, перш за все, у поетапному зниженні ставки податку на прибуток з 25 до 16%.

Податковим Кодексом (ст.158) установлені пільги з оподаткування прибутку підприємств, отриманого переважно у зв'язку із впровадженням енергоефективних технологій [5]. Наприклад:

1) звільняється від оподаткування 80% прибутку підприємств, отриманого від продажу на митній території України товарів власного виробництва за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України:

- устаткування, що працює на відновлюваних джерелах енергії;
- матеріали, сировина, устаткування та комплектуючі, які будуть використовуватись у виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;
- енергоефективне обладнання і матеріали, вироби, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;
- засоби вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів;
- устаткування для виробництва альтернативних видів палива;

2) звільняється від оподаткування 50% прибутку, отриманого від здійснення енергоефективних заходів та реалізації енергоефективних проектів підприємств, що включені до Державного реєстру підприємств, установ, організацій, які здійснюють розроблення, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних проектів.

Згідно з п.154.8 розділу III "Податок на прибуток підприємств" прибуток підприємств енергетичної галузі звільняється від оподаткування в межах витрат, передбачених інвестиційними програмами, схваленими Національною комісією регулювання електроенергетики України, на капітальні вкладення з будівництва (реконструкції, модернізації) міждержавних, магістральних та розподільчих (локальних) електричних мереж та/або сум, спрямованих на повернення кредитів, які використані для фінансування вищевказаних цілей.

Згідно з пп.15-19 підрозділу 4 "Особливості справляння податку на прибуток підприємств" розділу XX "Перехідні положення" тимчасово, до 1 січня 2020 р., звільняються від оподаткування:

1) прибуток виробників біопалива, отриманий від продажу біопалива;

2) прибуток підприємств, отриманий ними від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії та/або виробництва теплової енергії з використанням біологічних видів палива;

3) прибуток виробників техніки, обладнання, устаткування, визначених ст.7 Закону України "Про альтернативні види палива" для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин та енергетичних установок, які споживають біологічні види палива, одержаний від продажу зазначеної техніки, обладнання та устаткування, що були вироблені на території України;

4) тимчасово, до 1 січня 2020 р., звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий ними від господарської діяльності з видобування та використання газу (метану) вугільних родовищ, що здійснюється відповідно до Закону України "Про газ (метан) вугільних родовищ".

Також тимчасово, строком на 10 років, починаючи з 1 січня 2011 р. звільняються від оподаткування:

а) прибуток суб'єкта господарської діяльності, отриманий від надання готельних послуг у готелях категорій "п'ять зірок", "чотири зірки" і "три зірки", у тому числі новозбудованих чи реконструйованих або в яких проведено капітальний ремонт чи реставрація існуючих будівель і споруд;

б) прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств легкої промисловості, крім підприємств, які виробляють продукцію на давальницькій сировині;

в) прибуток підприємств галузі електроенергетики від продажу електричної енергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії;

г) прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств суднобудівної промисловості;

г) прибуток підприємств літакобудівної промисловості, отриманий від основної діяльності, а також від проведення такими підприємствами науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які виконуються для потреб літакобудівної промисловості;

д) прибуток підприємств машинобудування для агропромислового комплексу.

Тимчасово, до 1 січня 2015 р., звільняється від оподаткування прибуток видавництв, видавничих організацій, підприємств поліграфії, отриманий ними від діяльності з виготовлення на території України книжкової продукції, крім продукції еротичного характеру.

Прибуток звільняється від оподаткування за умови, якщо суми коштів, що вивільнені від оподаткування, спрямовуються підприємствами – платниками податку на збільшення обсягів виробництва (надання послуг), переоснащення матеріально-технічної бази, запровадження новітніх технологій, пов'язаних з основною діяльністю такого платника податку, та/або повернення кредитів, використаних на зазначені цілі, і сплату процентів за ними.

Відповідно до п.154.6 розділу III "Податок на прибуток підприємств" Податкового Кодексу України на період з 1 квітня 2011 р. до 1 січня 2016 р. застосовується ставка 0% для платників податку на прибуток, у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду нарастаючим підсумком з початку року не перевищує трьох мільйонів гривень та нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників, які перебувають з платником податку у трудових відносинах, є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати, розмір якої встановлено законом, та які відповідають одному із таких критеріїв:

а) утворені в установленому законом порядку після 1 квітня 2011 року;

б) діючі, в яких протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років), щорічний обсяг доходів задекларовано в сумі, що не перевищує трьох мільйонів гривень, та в яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала 20 осіб;

в) які були зареєстровані платниками єдиного податку в установленому законодавством порядку в період до набрання чинності цим Кодексом та у яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив до одного мільйона гривень та середньооблікова кількість працівників становила до 50 осіб.

При цьому, якщо платники податку, які застосовують норми цього пункту, у будь-якому звітному періоді досягли показників щодо отриманого доходу, середньооблікової чисельності або середньої заробітної плати працівників, з яких хоча б один не відповідає критеріям, зазначеним у цьому пункті, то такі платники податку зобов'язані оподатковувати прибуток, отриманий у такому звітному періоді, за загальною ставкою.

Проте, в наведеному переліку податкових пільг з Податкового Кодексу відсутні позитивні зрушення у податковому стимулюванні інвестиційного клімату у сфері комунального господарства. Поряд з

цим, на сучасному етапі розвитку підприємства міського господарства функціонують у надзвичайно складних умовах. Головні проблеми їх неефективного функціонування пов'язані з експлуатацією малоефективного обладнання, що призводить до нерационального та неефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, масовою несплатою за надані послуги, незадовільним станом інфраструктури.

Таким чином, діагностика характеру та природи проблем фінансово-економічної діяльності цих підприємств свідчать про необхідність здійснення з боку держави термінових заходів щодо їх вирішення шляхом реформування механізму податкових пільг.

У сфері регулятивного впливу держави на модернізацію та стимулювання іноваційно-інвестиційних проектів податкові пільги розглядаються як дієвий інструмент впливу на покращання економічної ситуації на підприємствах міського господарства.

Метою надання податкових пільг для підприємств комунальної сфери є забезпечення економічного зростання за рахунок оновлення, реконструкції, модернізації основних засобів та впровадження сучасних технологій виробництва послуг.

Діяльність по впровадженню нових технологій у виробництво, оновлення, реконструкції чи модернізації виробничої бази і повинна бути об'єктом податкового стимулювання.

1.Барановська І.В., Варварич Т.А. Проблеми реформування податкової системи в умовах кризи // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №8. – С.193-199.

2.Іванишина О.С. Концептуальні засади реформування системи прямого оподаткування // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №12. – С.154-159.

3.Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування / За заг. ред. проф. Ю. Б. Іванова. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 448 с.

4.Мельник В.М. Фіскальна політика держави в умовах фінансової кризи // Фінанси України – 2008. – №11. – С.11-17.

5.Податковий Кодекс України // Голос України. –2010. – №229-230. – С.4-58.

Отримано 11.03.2011

УДК 338.45 : 330.69

О.В.ШКУРКО

Харківська національна академія міського господарства

ФІНАНСОВИЙ НАВИГАТОР ДЛЯ ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пропонується впровадження в житлово-експлуатаційних організаціях економіко-математичної моделі, яка дозволяє у візуальному режимі оперативно простежувати за грошовими потоками і найбільш раціонально визначати черговість поточних платежів.

Предлагается внедрение в жилищно-эксплуатационных организациях экономико-математической модели, которая дает возможность в визуальном режиме оперативно